

KURENDA SZKOLNA

za miesiąc Listopad 1863. r.

N° 8.

L. 2275

S.

Ogłoszenie konkursu na stypendium z fundacyi ś. p. Andrzeja Zalchockiego.

Z początkiem roku szkolnego 1863/4 opróżnione zostało jedno stypendium ręczne o rocznych złr. 105 w. a. z fundacyi ś. p. Andrzeja Zalchockiego, dla uczęszczających do szkół synów szlachty polskiej.

Uczniowie szkół publicznych, począwszy od ukończonej II. klasy normalnej, tudzież uczniowie szkół wyższych chcący ubiegać się o to stypendium, mają najdalej do dnia 30. Listopada r. b. podać prośby swoje do Wydziału krajowego i dołączyć wywód szlachectwa polskiego, metrykę chrztu, świadectwo ubóstwa i ostatnie zaświadczenie z odbytych nauk, wreszcie dowód, jako kandydat do szkół publicznych na pierwsze półrocze 1863/4 przyjętym został.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
We Lwowie dnia 20. Października 1863. r. Skarżyński m./p.

L. 2328

S.

Pod dniem 31. Października b. r. do L 1219/s nadesłano tutaj z Najprzewielebniejszego Konsystorza Dyjecezyi Tarnowskiej następujące obwieszczenie:

„Przy szkole trywialnej panieńskiej w Tarnowie posada nauczycielki patronatu prywatnego (miejskiego) z roczną płacą 315 złr. a. w. przez śmierć Katarzyny Czołhańskiej opróżnioną została.

Ubiegająca się o nią, ma swoje należycie sporządzone podanie nieprzekraczając istniejących stęplowych przepisów zwykłą drogą najdalej do 20. Grudnia 1863. Biskupiemu Konsystorzowi przedłożyć.“

Konsystorz tutejszy przypomina ze swój strony kandydatkom, któreby się o rzeczoną posadę ubiegać zamyślały, aby podania swoje na kilka przynajmniej dni przed terminem wyżej nadmienionym do kancelaryi Konsystorskiej tutejszej nadesłały.

Z Konsystorza Jlngo Dyjec. Krak.

Kraków, dnia 9. Listopada 1863.

L. 2274

S.

Poleca się pobożnym modłom duszę ś. p. Kaspra Rogody nauczyciela szkółki trywialnej w Szczakowy, który się na dniu 30. Października b. r. do wieczności przeniósł.

Z Konsystorza Jlngo Dyjec. Krak.

Kraków, dnia 4. Listopada 1863.

L. 2115

S.

Do egzaminu prywatnego z przedmiotów kursu pedagogicznego męzkiego zgłasza się zazwyczaj niemała liczba kandydatów wśród roku

szkolnego. Gdy według istniejących przepisów kandydaci do zawodu nauczycielskiego prywatnie się sposobiały nie osobno, lecz razem z uczniami na kurs pedagogiczny w porządku uczęszczającymi do egzaminu publicznego zasiadać są obowiązani, oświadczą się niniejszém, iż przepisy te na przyszłość jak najściślej będą przestrzegane. Jeźliby zaś jakiś kandydat u Wysokich Władz Szkolnych zdołał sobie wyjednać *wyjątkowo* pozwolenie na złożenie nauczycielskiego egzaminu wśród roku szkolnego, winien będzie zgłosić się w tym celu u dyrekcji kursu pedagogicznego męskiego w Krakowie w dniach, które w każdym razie władza właściwa wyznaczy.

Z Konsystorza Jłngo Dyjec. Krak.

Kraków, dnia 19. Października 1863.

L. 2168

S.

Podaje się w oryginale i w polskim przekładzie do wiadomości i ścisłego przestrzegania Odezwę W. c. k. Komisji Namiestniczej z dnia 18. Października b. r. do L. 25372 tutaj nadesłaną:

Hochwürdiges bischöfliches Consistorium hier. Man hat schon öfters die Wahrnehmung machen müssen, daß an manchen Lehranstalten die Ferialtage auf eine ganz ungesegliche Weise vermehrt werden. Nach §. 84 der polit. Sch. Vers. soll außer den Sonn- und gebotenen Feiertagen auch in den letzten drei Tagen der Schirwoche, am Markustage und an den Bittagen, wo die Schulljugend dem Bittgange beivohnt, keine Schule gehalten werden. Ferner wird auch der 24. Dezember und im Faschinge, wo es bisher gebräuchlich war, der letzte Montag und Dienstag zu den Ferialtagen gezählt. Doch ist den Hauptschuldirektoren gestattet, mit Vorwissen und Zustimmung des nächst höheren Schulvorstehers im Laufe des Schuljahres vier außerordentliche Ferialtage bei besonderen Anlässen zu gewähren, jedoch sollen sich diese Ferialtage nicht an andere anreihen, auch nicht ohne einen wichtigen auf die Schule Einfluß nehmenden Grund zugestanden werden. Eine weitere Ausdehnung der Ferialtage ist an Volksschulen unzulässig. Nur in Klostermädchenschulen ist es gestattet, die

Klosterfesttage als Ferialtage zu behandeln. Diese Bestimmungen wolle das Hochwürdigste Bischöfliche Consistorium sämtlichen unterstehenden Lehranstalten zur genauesten Darnachachtung in Erinnerung bringen. D u s.

Spostrzegano często, że przy niektórych zakładach naukowych liczba dni wolnych od nauki (rekreacyjnych) jest większą, niż tego dozwalają przepisy.

Według §. 84. politycznych rozporządzeń szkolnych liczą się pomiędzy dni rekreacyjne: wszystkie niedziele i święta uroczyste całego roku, ostatnie trzy dni wielkiego tygodnia, dzień św. Marka i dni krzyżowe, w które młodź szkolna zwykle bierze udział w processyjach pobożnych. Prócz tego należy wigilia Bożego narodzenia, czyli 24. Grudnia, tudzież ostatni Poniedziałek i Wtorek zapustny, gdzie to dotychczasowym zwyczajem było uświęcone — do dni rekreacyjnych. Wszelako wolno jest dyrektorom szkół głównych za przyzwoleniem bezpośredniego Przełożonego swego i wśród roku szkolnego, atoli jedynie dla ważnych na szkołę wpływ wywierających powodów, dać po czterykroć dzień rekreacyjny, byle się ten dzień z innym dniem rekreacyjnym nie stykał.

Zabraniając wszelkich innych dni rekreacyjnych w szkołach ludowych, nie ma się na myśli szkół żeńskich klasztornych, w których dni świąteczne klasztorne za rekreacyjne uważane być mogą. D u s.

L. 2271

S.

Dziedzina pedagogii jest tak obszerna a nauka o wychowaniu tak trudna i głęboka, że nigdy się jój dostatecznie wyuczyć nie można. Błądziłby ten, ktoby się doskonałym pedagogiem być mienił a przeto zarozumiale odpychał wszelkie środki ułatwiające wychowanie. Roztropny pedagog przyjmie obojętnie i wdzięcznie uwagi czynione mu przez innych na tém samém polu pracujących kolegów. Z tego stanowiska na rzecz spoglądając, uważa Konsystorz za obowiązek podać do wiadomości Odezwę W. c. k. Komisyi Namiestniczój z dnia 18. Paździer-

nika b. r. do L. 25371 i odwołać się do uwagi, które już dawniej poczynić miał sposobność, gdy czytanie pisma pedagogicznego „Der österreichische Schulbote“ zalecał.

Odezwa co dopięro wzmiankowana tak opiewa:

Zu den für die Volksschule so nothwendigen Lehrmitteln gehört auch die Wochenzeitschrift: „der österreichische Schulbote“, welche in Wien erscheint, und 2 fl. 40 fr. ö. W. jährlich kostet. Dieses Blatt bespricht interessante Fragen didaktischen oder pädagogischen Inhaltes, enthält die Ankündigung und Kritik der neuesten pädagogischen Werke, und gibt ein Bild vom Zustande des Volksschulwesens im ganzen Kaiserstaate.

Diese so interessante und wohlfeile pädagogische Zeitschrift sollte an keiner Haupt-Trivial oder Pfarrschule fehlen, und könnte aus den einfließenden Schulstrafgeldern gezahlt werden.

Die k. k. Bezirksämter werden daher aufgefordert, für jede Volksschule ihres Bezirkes ein Exemplar dieser Zeitschrift im Wege der k. k. Statthalterei-Commission zu pränumeriren und zu diesem Behufe die entfallenden Beträge bis längstens 15. Dezember l. J. unter Anschluß eines Verzeichnisses der betreffenden Schulen und genauer Angabe der letzten Poststation, wohin die fragliche Zeitschrift für jede einzelne Schule expedirt werden soll, zuverlässig anher vorzulegen.

Sollten die Schulstrafgelder nicht auslangen, so wären die Pränumerationsbeträge aus den Mitteln der Schulgemeinden im Wege freiwilliger Erklärungen sicherzustellen.

Bei einer umsichtigen Behandlung dieser Angelegenheit dürfte es ohne Zweifel gelingen, diesen unbedeutenden Pränumerationsbetrag von den Gemeinden zu erzielen. Hievon werden die k. k. Kreisbehörden und die Hochwürrigen bischöflichen Consistorien in Kenntniß gesetzt. D. u. s.

Do przyborów naukowych przy szkole ludowej niezbędnych, należy bez zaprzeczenia pismo tygodniowe „Der österreichische Schulbote“ w Wiedniu redagowane, na które roczna przedpłata tylko 2 zhr. 40 c. w. a. wynosi. W piśmie tém jest mowa o różnych a ważnych kwestiach dydaktycznej i pedagogicznej treści, zapowiedź o wydać się mających i krytyka wydanych najnowszych dzieł pedagogicznych: nakoniec

pismo to podaje obraz o stanie szkół ludowych w całym cesarstwie. Dlatego też pismo nadmienione jako nader zajmujące i tanie, powinnyby się przy każdej głównej, trywialnej i parafialnej szkółce znajdować i mogłoby snadno z pieniędzy szkolnych karnych być opłaconém. C. k. Urzęda powiatowe otrzymują przeto polecenie, aby dla każdej szkółki na terytoryjum sobie poddaném istniejącój, jeden egzemplarz rzeczonego pisma za pośrednictwem c. k. Komisyi Namiestniczój zaprenumerowały i przypadające kwoty prenumeracyjne najdalej do 15. Grudnia b. r. nadesłały a zarazem nie zaniedbały dodać wykazu szkół, dla których czasopismo na czele wzmiankowane prenumerują, jakoteż oznaczyły ściśle ostatnią stacyją pocztową. Gdyby zaś pieniądze szkolne karne na ten cel nie wystarczały, należy ściągnąć kwoty prenumeracyjne od gmin do zakresu szkolnego wcielonych, lecz za pomocą dobrowolnej ze strony tychże gmin deklaracyi; co się niewątpliwie powiedzie, jeśli się w téj sprawie z przezornością i oględnością postąpi. D. u. s.

L. 1661

S.

Dekretem W. c. k. Komisyi Namiestniczój z dnia 28. Sierpnia b. r. do L. 20310 otrzymał P. Jan Szutkiewicz pozwolenie na otwarcie pensjonatu męskiego w Krakowie.

Z Konsystorza Jlngo Dyjec. Krak.

Kraków, dnia 1. Września 1863.

L. 2096

S.

Pytania konferencyjne na rok 1863/4.

A. na szkoły główne.

I. Na co użyć można pauzy pomiędzy godzinami naukowemi zaprowadzonój?

- II. Ułożyć systematyczny przegląd tematów do zadań pisemnych z dziedziny stylistyki na klasę IV., podzielić na kursa szkolne i wyjaśnić uwagami metodycznymi.
- III. Względnie do wymagań języka polskiego w klasie IV., ocenić część gramatyczną książki: „*Trzecia książka nauki języka polskiego*“ szczególnie zaś wyłożyć sposób postępowania przy oddział: stylistycznym.
- IV. Czy i o ile nauczyciel szkoły ludowej obowiązany jest obznajmiać młodź szkolną z niektórymi wiadomościami z historii naturalnej i fizyki.
- V. Czy można być mistrzem w zawodzie nauczycielskim bez dokładnej znajomości zasad pedagogicznych.
- VI. Jaka zachodzi spójnia pomiędzy władzami umysłowymi a władzami uczuć i woli, tudzież o ile siła tych władz zawisła jest od organizmu fizycznego.
- VII. W jaki sposób należy używać elementarzyka polsko-niemieckiego w klasie II., aby dzieci do pojmowania gramatyki praktycznej w klasie III. należycie przysposobić?
- VIII. Napisać rozprawkę o różnych metodach pisania i wykazać przytem środki, jakich nauczyciel użyć może, aby własne swoje piśmo poprawił.

B. Na szkoły trywialne.

- a. Wskazać sposoby, za pomocą których nauczyciel może się podzielić z młodzieżą wiejską i w ogóle z ludem wiejskim nauką nabytą.
- b. Ułożyć jeden plan nauki z rozkładem godzin na szkołę trywialną, w której jeden nauczyciel z trzema klasami w jednej izbie ma do czynienia; drugi zaś: gdzie nauczyciel II. i III. klasę w jednej a pomocnik I. klasę w osobnej izbie uczy.
- c. Czy w celu przyswojenia sobie pisowni niemieckiej i polskiej powinny dzieci uczyć się na pamięć różnych zasad, czy tylko praktycznie. Wyłuszczyć najstósowniejsze w tej mierze sposoby.

- d. Jak udzielać nauki stylistyki w klasie III, i czém się różnią ćwiczenia stylistyczne od poglądowych.
- e. Jakim sposobem może nauczyciel wzbudzić w młodzieży ochotę do sadownictwa i pszczelnictwa?
- f. Jakich użyć sposobów, aby się połączenie młodzieży płci obojg w jednej izbie szkolnej na niekorzyść moralności i nauki nie obróciło?
- g. Opracować praktycznie ustęp: „Głowa“ § 84 z I. książki do czytania.
- h. Rozwinąć i objaśnić pojęcia: „postuszeństwo, grzeczność, usługomość“ w sposób katechetyczny a z odniesieniem się do książek szkolnych.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.

Kraków, dnia 29. Października 1863.

ANTONI

Biskup Amatunt i Wik. Apost. Krak.

X. Paweł Russek

Kancelarz.

Czcionkami Karola Budziszera w Krakowie.